

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Tietotekniikka tutuksi ikääntyneille ihmisille!

SeniorSurf-päivä

Kannustetaan ja rohkaistaan ikääntyviä ihmisiä tutustumaan internetiin!

Tavoitteena on tarjota ikääntyville ihmisille mahdollisuuksia päästä tietokoneelle tutustumaan verkon iloihin ja hyötyihin. Usein esteenä tietokoneiden käytölle ovat rohkeuden puute ja ajatus siitä, ettei konetta osaisi käyttää. On myös paljon ikääntyviä, jotka ovat kiinnostuneita tietotekniikasta, mutta heillä ei ole mahdollisuutta missään tutustua asiaan paremmin. On myös paljon heitä, jotka jo näppärästi hallitsevat moniakin laitteita.

Yksi tapa luoda ikääntyville ihmisille paikkoja tutustua tietotekniikkaan ja internetiin on SeniorSurf-päivä. Varsinaista valtakunnallista SeniorSurf-päivää vietetään syksyisin Vanhustenviikon yhteydessä, mutta mikään ei estä järjestämästä vastaavia tilaisuuksia muulloinkin. SeniorSurf-päivänä voi esitellä laitteita, opastaa netin ja sähköisten palveluiden käytössä tai kertoa vaikka tietoturvasta. Mahdollisuuksien mukaan on hyvä ottaa tietotekniikan hallitsevia ikääntyviä mukaan opastajiksi muille ikäihmisille, vertaisohjaajuus toimii!

SeniorSurf-päivän järjestäjäksi voi ryhtyä kuka tahansa. Esimerkiksi palvelutaloissa voi järjestää talon asuk-

kalle ohjelmaa tietokoneita ja nettiä hyödyntäen. Yle Arenasta voi katsoa tv-ohjelmia, useasta eri paikasta löytyy tietovisoja sekä ristikoita ja Youtubesta löytyy videoita ja musiikkia joka lähtöön. Youtuben avulla voi järjestää varmasti vaikka tanssit! Tai Kyläyhdistys voi järjestää paikalliseen kahvilaan muutaman kannettavan ja vapaaehtoiset voivat neuvoa niiden käytössä.

Kun tietokoneen kohtaamisesta saa pahimman jännityksen ja kunnioituksen pois, sen käyttö helpottuu huomattavasti. Tietokone voi olla hyöty- ja huviväline siinä missä esimerkiksi puhelin, televisio ja sanomalehti. Lisäksi netti on asiointiväline monissa palveluissa.

Tietokoneen ja netin toimintojen haltuun ottamiseksi monet ikääntyvät ihmiset tarvitsevat alkuun opastusta siitä, miten asiat verkossa tapahtuvat. Ei se kone mene rikki vaikka vahingossa painaisi väärää nappia, eikä se ole mikään elävä olento, jota tarvitsisi silkkihansikkain käsitellä. Esimerkiksi sähköpostiosoitteen luominen, tutustuminen ilmaisiin kuvallisiin yhteydenpitokanaviin sekä tiedon etsiminen voivat alkuun olla hyviä sisältöjä internetiin tutustumiseksi.

Miten SeniorSurf-päivä järjestetään?

Käytännössä tapahtuman järjestämiseen ei tarvita juuri muuta kuin sopiva paikka, suunniteltu sisältö ja järjestäjät. Jos tarkoituksena on järjestää opastusta senioreille, joilla on jo oma mukana kulkeva tietokone, voi tapahtumapaikkana olla vaikka paikallinen kahvila. Tapahtumaan toki tulee kysyä lupaa kahvilan omistajalta.

Useimmat kahvilanpitäjät olisivat varmasti iloisia tällaisesta ideasta. Kahviloista, tietotuvista ja erilaisista muista kokoontumispaikoista voi löytyä langaton verkkokin, mutta muistakaa miettiä etukäteen keinot, miten saatte paikalle tuodut laitteet verkkoon. Paikalle tarvitaan myös tietotekniikasta kiinnostuneita opastajia.

Tämän lisäksi tilaisuutta tulee markkinoida. Ilmoituksia voi laittaa esimerkiksi kahvilan seinälle, seurakunnan tiloihin ja paikallisen lehden menot-palstalle. Jos tunnette ikääntyviä ihmisiä, hyvä keino on kertoa heille ja pyytää heitä kertomaan asiasta eteenpäin tuttavilleen.

Jos haluat järjestää tapahtuman niin, että ikääntyvät ihmiset voisivat tutustua nettiin ilman omia laitteita, ole yhteydessä johonkin alueellasi aktiivisesti toimivaan järjestöön tai esimerkiksi kirjastoon. Heiltä löytyy laitteita sekä aktiivista väkeä rakentamaan päivää. Yhteistyötä kannattaa hyödyntää eri toimijoiden kesken.

Markkinointi ja tiedotus

Tärkeä osa tapahtuman järjestämisestä on sen markkinointi ja tiedotus. Hyvissä ajoin aloitettu markkinointi auttaa yleensä saamaan väkeä paikalle.

SeniorSurf-päivän markkinoinnin avuksi Vanhustyön keskusliitto on tehnyt nettisivuilla vapaasti ladattavana olevat julistepohjat. Niitä voi käyttää joko sellaisenaan tai muokata omiin tarpeisiin.

Lehdistötiedottamiseen voi kysyä apua Vanhustyön keskusliiton viestinnästä leena.valkonen@vtkl.fi. Ideoista, toiveista ja tarpeista voi ilmoittaa Seniorit surffaa – nettiopastaja auttaa -hankkeen projektisuunnittelija Tiina Etelämäelle, tiina.etelamaki@vtkl.fi.

Hyötyä tapahtumajärjestäjän oppaista

Etelä-Pohjanmaan liitto, Tapahtumajärjestäjän opas:

www.etelapohjanmaa.fi/kulttuuri/documents/tapahtumaopas.pdf

Suomen Elektronisen Urheilun Liitto SEUL ry, Tapahtumajärjestäjän käsikirja:

www.seul.fi/wp-content/uploads/2014/01/tapahtumajarjestajan_kasikirja_uusi.pdf

Esimerkkejä SeniorSurf-päivän sisältöön – Mitä tietokoneella voi tehdä?

Kivojen nettijuttujen kavalkadi

Jos tapahtumatilassa on käytössä useita tietokoneita, järjestä erilaisia tutustumispisteitä: yhdessä voi pyöriä luontokamera, toisessa voi heittää virtuaalitikkaa ja kolmannessa etsiä oman kotitalon karttapalvelun kätunäkymien avulla.

Pankki paikalle!

Kutsu paikallinen pankki opastamaan ikääntyviä ihmisiä verkkopankin käytössä tai kertomaan suoramaksusta ja e-laskusta. Pyydä yhteistyökumppaniksi myös paikallinen vakuutusyhtiö, työ- ja elinkeinotoimisto tai lähialueen verkkokauppias – kuka tahansa, jolla on netissä käytettäviä palveluja, joista ikääntyvät voisivat hyötyä.

Tutustu uusiin laitteisiin

Tabletti, älykäs kosketusnäyttöpuhelin tai kannettava tietokone? Millaisia näppäimistöjä ja hiiriä on olemassa? Ikääntyvät ihmiset näkevät uusia laitteita nuorempien

hyppysissä, mutta eivät välttämättä pääse itse kokeilemaan. Järjestä paikalle laitteita, opastajia ja rauhallinen ympäristö, jutelkaa ja tutustukaa!

Jos kutsut paikalle laitteiden myyjää, valmisteleva tapahtuma tarkkaan, perehdytä kaikki järjestäjät ja rauhoita tilanne myyntipuheilta ja ostamiseen painostamisesta.

Vieraile tutun ikääntyvän ihmisen luona

Toiminnan ei tarvitse olla monimutkaista tai mullistavaa. Voit mennä käymään oman paikkakuntasi palvelutalossa, eläkeläisten kerhossa tai omien isovanhempien luona. Voit kertoa siitä, millainen netinkäyttäjä itse olet tai vain jutella ja kuunnella, mitä ikääntyvät ihmiset ajattelevat internetistä ja mitä toimintaa tai tekemistä he haluaisivat kokeilla.

SeniorSurf-päivän tapahtuma voi olla myös jatkuvaa ja avointa vapaata tutustumista tietotekniikkaan ja netin mahdollisuuksiin!

Mitä iloa tai hyötyä internetistä voi olla?

Hae tietoa

- aikataulut ja reitit
- tapahtumainfot
- säätiedot
- ruoka-, käsityö-, käyttö- ja remonttiohjeet
- lehdet
- sanakirjat
- osoitteet ja puhelinnumerot
- yritykset ja tuotetiedot
- terveydenhoito- ja lääketiedot

Seuraa uutisia ja ohjelmia

- uutiset
- luennot ja blogit
- urheilutulokset
- lottonumerot
- elokuvat, tv- ja radio-ohjelmat

Pidä yhteyttä

- sähköposti
- chattailu (pikaviestit)
- internet-puhelut
- yhteisöpalvelut
- keskustelupalstat

*Kyllä se pikku-Aino
on sitten kaukana siellä
Amerikassa...*

Onneksi on Skype!

*Mistä tulee sanonta
levisi kuin Jokisen eväät?*

*Oli ennen onnimanni...
Mitäs sitten tulikaan?*

*Ovatko kaupat auki
helatorstaina?*

*Paljonko tililläni
on rahaa?*

Hoida asioita

- ajanvaraukset lääkäriin ja laboratorioon, kampaajalle tai hierontaan
- matkojen ja tapahtumien lipputilaukset
- pankki- ja veroasioiden hoito
- korvausten ja etuisuuksien hakeminen
- verkkokauppojen tarjonta ja ostokset

Harrasta ja vietä aikaa

- verkkopelit
- sukututkimus
- kulttuuri ja taiteet
- ruoka-, leivonta-, käsityö- ja remonttiohjeet
- matkojen suunnittelu ja virtuaalimatkailu
- luontoon asetettujen kameroiden välittämän reaaliaikaisen kuvan seuraaminen
- opiskelu
- kuvakirjan teko

Mikä kiinnostaa tietokoneissa ja internetissä?

”Tabletit kiinnostavat, opastusta tarvitaan ja halutaan. Verkosta halutaan uutta sisältöä elämään – ei välttämättä niinkään varsinaista asioiden hoitoa.”

Ikääntyvien ihmisten tietotekniikan käyttämisestä on tutkittu KÄKÄTE-projektissa (Käyttäjälle kätevä teknologia). Tutkimuksessakin selvisi, että kaikki ikääntyvät eivät koe tarvitsevansa tai eivät halua opetella käyttämään uutta tekniikkaa. Tänä päivänä monen asian hoitaminen verkossa on kuitenkin helpompaa ja halvempaa kuin konttorissa asiointi. Tutkimuksen mukaan kaikki eivät halua opetella uusia tapoja pankkiasioiden hoitoon tai yhteydenpitoon, mutta he saattavat innostua asioista, jotka voivat tuoda uutta sisältöä elämään. Tietokoneiden maailmaan voi siis päästä sujuvasti jonkin miellyttävän ja mukavan palvelun kautta.

75–89-vuotiaista suomalaisista 90 %:lla on matkapuhelin, kolmanneksella on internetyhteys käytössään ja neljänneksellä on sähköpostiosoite. Vain 4 % ilmoittaa omistavansa älypuhelimien ja 3 % tabletin eli taulutietokoneen. Kuitenkin suuri osa yli 75-vuotiaista uskoo oppivansa käyttämään tietotekniikkaa, kunhan saa siihen oikeanlaista opastusta. Kun sellaisilta vastaajilta, joilla ei ole kyseisiä tietoteknisiä laitteita käytössään, kysyttiin halukkuutta laitteiden käyttöön, suurin osa valitsi laitevaihtoehdoista tabletin. Tietokonetta jo käyttävistä noin puolet pitää laitteita ja ohjelmia liian monimutkaisina. Tabletti on monessa tapauksessa vastaus myös tähän.

Melkein puolet tietokoneen omistavista ikääntyvistä ihmisistä toivoo opastusta laitteen käytössä. Myös ikääntyville verkkoasioiden opastusta tarjoavat tahot ovat huomanneet ikääntyvien ihmisten lisääntyvät koneet ja avuntarpeen omien laitteiden kanssa. Monessa paikassa suunnitellaankin langattoman internet-yhteyden toteuttamista sekä sellaisia tila- ja kalusteratkaisuja, jotka mahdollistavat omien koneiden käytön ja niiden opastuksen.

Säännöllistä nettiopastusta tarjoavien toimijoiden tuolekin olla tietoisia tarpeista ja muutoksesta koko ajan. Omat laitteet lisääntyvät ikääntyvillä ihmisillä ja tarve laitteiden käytön opastukseen kasvaa koko ajan. Samalla kuitenkin on myös runsaasti ihmisiä, jotka eivät ole koskaan käyttäneet tietokonetta. He puolestaan tarvitsevat tietoa tietotekniikan tuomista mahdollisuuksista. Hyvä tietokonepiste rakentuu toimivista laitteista ja ohjelmista, tehokkaasta tiedotuksesta ja osaavasta ohjauksesta. Avainasemassa on pisteelle nimetty vastuhenkilö, joka pitää langat käsissään, on tietokonepiste sitten palvelutalossa tai jossain muualla.

Materiaalin lähteenä on käytetty KÄKÄTE-projektin (Käyttäjälle kätevä teknologia) opasta *Tietokonepiste toimivaksi – opas palvelutaloille ja yhteisöille* (2013) ja *Tietoteknologian käyttö ja käyttämättömyyden syyt 75–89-vuotiailla – Kooste kyselytutkimuksesta* (Yhdessä LähiVerkko-projektin kanssa) (2014).
www.ikateknologia.fi

KÄKÄTE-projekti (Käyttäjälle kätevä teknologia) toteutettiin Vanhus- ja lähimmäispalvelun liiton ja Vanhustyön keskusliiton yhteisenä projektina ja LähiVerkko on Eläkeliiton ja EHYT ry:n yhteishanke. Molempien hankkeiden rahoittajana on RAY.

Opastusta ja vertaistukea ikääntyvien ihmisten tietotekniikkayhdistyksiltä

Ympäri Suomea toimii ikääntyvien tietotekniikkayhdistyksiä, jotka ovat yleensä vapaaehtoistoimintaan perustuvia yhteisöjä. Niiden tarkoituksena on edistää oman alueensa seniori-ikäisten valmiuksia hyödyntää tietotekniikkaa. Yhdistykset kouluttavat vapaaehtoistyöhön vertaisohjaajia, jotka auttavat ja rohkaisevat ikääntyviä uuden oppimisessa. Monet yhdistykset tarjoavat myös puhelintukea jäsenilleen ja järjestävät tarvittaessa myös kotikäyntejä. Lisäksi monet yhdistykset järjestävät kursseja erilaisista aiheista sekä yhteisiä retkiä.

Ota yhteyttä alueellisiin yhdistyksiin

- ENTER ry, pääkaupunkiseutu:
Juulia Andersson, 050 374 8645
enter.julia@gmail.com
www.entersenior.fi
- Joen Severi, Joensuu:
Tuula Jokiranta, 050 360 5051
severi.info@gmail.com
www.joenseveri.fi
- Mukanetti, Tampere:
Eija-Riitta Kortesuoma, 040 563 2676
tikapuut@mukanetti.net
www.mukanetti.net
- Savonetti, Kuopio:
Tiina Brunell, 0400 617 534
savonett@dnainternet.net,
www.savonetti.fi
- Datero, Pohjanmaa:
Anneli Haapaharju, 050 3028 041
anneli.haapaharju@datero.fi
www.datero.fi

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry/ Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf

Opastusta ja tukea tarjoavat myös eri eläkeläisjärjestöt ympäri Suomea. EETU ry on kuuden eläkeläisjärjestön muodostama yhteistyöelin. Siihen kuuluvat Eläkeliitto ry, Eläkeläiset ry, Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry, Kansallinen senioriliitto ry, Kristillinen Eläkeliitto ry ja Svenska pensionärsförbundet rf. EETUlla on myös omaa hanketoimintaa.

Järjestöjen alueyhdistykset järjestävät paikallisesti monenlaista toimintaa ikääntyville ihmisille tietotekniikkaan liittyen.

Lisätietoja: www.eetury.fi

Kirjastot aktiivisia senioreiden opastajia

Kirjastot tarjoavat apua ja tukea tietoyhteiskunnan edellyttämien kansalaistaitojen haltuunottoon. Tarjolla on sekä ryhmä- että yksilöopastuksia. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun yleisten kirjastojen kirjastoverkko Helmetin kirjastoissa maksuttomiin opastuksiin voi ilmoittautua joko verkon kautta tai paikanpäällä kirjastoissa.

Opastustarjonta on monipuolinen, opastusta voi saada esimerkiksi tietokoneen, internetin, sosiaalisen median ja sähköpostin käyttöön tai tekstin, kuvien ja taulukoiden käsittelyyn. Kirjaston laitteilla voi myös muuttaa vanhat vhs-videot dvd-muotoon. Tarjolla on myös erilaisiin atk-laitteisiin perehdyttävää ohjausta läppärikerhojen ja -tohtoreiden palveluna, tietoiskuina, teematyöpajoja ja paljon muuta.

Vietetään SeniorSurf-päivää yhdessä!

Kun järjestätte oman tapahtuman, kertokaa siitä meille Vanhustyön keskusliittoon, keskusliitto toimii tapahtuman koordinaattorina. Kartoitamme millaisia tapahtumia järjestetään ja mitä tukea tapahtumat ja järjestäjät meiltä nyt ja jatkossa tarvitsevat. Viestimme myös medialle ja suurelle yleisölle ikääntyvien ihmisten nettiopastustarpeesta ja siihen liittyvistä asioista.

Yhteiset materiaalit, ideoiden jakaminen ja viestinnän tehostaminen auttavat jokaista tekemään entistä paremman oman tapahtuman. Yhteisistä ideoista ja tuesta ei tarvitse syntyä yhdenlaisia tapahtumia, vaan luomme vakaata pohjaa kaikille järjestää omannäköisiin tilaisuuksiin. Yhdessä tekeminen parantaa meidän kaikkien mahdollisuutta onnistua.

Kerro tapahtumastasi julkisesti Facebookissa (facebook.com/seniorsurf.suomi) tai laita sähköpostia osoitteeseen seniorsurf@vtkl.fi.

SeniorSurfin tavoitteena on madaltaa ikääntyvien ihmisten kynnystä käyttää nettiä ja tietokoneita. SeniorSurf-päivä haluaa joka paikkakunnalle, jokaisen mummon ja papan lähelle.

Sinä voit auttaa, järjestä oma tapahtuma, houkuttele joku muu järjestämään se tai mene nettiopastajaa tarvitsevan ikääntyvän ihmisen luokse!

www.facebook.com/seniorsurf.suomi

www.vtkl.fi/SeniorSurf

www.twitter.com/seniorsurfsuomi

seniorsurf@vtkl.fi

SeniorSurf-päivän yhteistyökumppanit:

ENTER ry, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry / Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf, HelMet-kirjastot, Helsingin kaupunki – sosiaali- ja terveystoimi, Helsingin kaupungin suomenkielinen työväenopisto, Joen Severi, LähiVerkko-hanke, Mukanetti ry, Savonetti ry, SenioriVerkko, Yleiset kirjastot valtakunnallisesti: Kirjastot.fi ja Kirjastokaista.fi ja Vanhustyön keskusliitto ry.

Jos käytät tämän esitteen tekstejä, mainitse lähde: Vanhustyön keskusliitto/SeniorSurf-päivä.

Esitteen kuvat: Vanhustyön keskusliitto
Kuvaaja: Marja Haapio

Toimintaamme tukevat:

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Malmin kauppatie 26,
00700 Helsinki
Puhelin (09) 350 8600
Faksi (09) 350 86010
info@vtkl.fi, www.vtkl.fi